

УДК 636.082.02

Щербатий З. Е., д.с.-г.н., професор, **Кос В. Ф.**, к.с.-г. наук, доцент,
Музыка Л. І., к.б.н., доцент, **Боднарук В. Є.**, к.б.н., ст. викладач
Оріхівський Т. В., асистент©

*Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій
ім. С. З. Гжицького, м. Львів, Україна*

ВИКОРИСТАННЯ "РАЗОВИХ" КОРІВ (ПЕРВІСТОК) ДЛЯ ВИРОБНИЦТВА М'ЯСА

При наявності в господарстві як чистопородних, так і помісних телиць, одержаних від схрещування корів молочних порід з бугаями скороспілих м'ясних порід, питання про використання "разових" корів набуває певного значення. Аналіз літературних даних свідчить, що частину помісей з числа кращих тварин доцільно залишати в маточному стаді як "разових" корів (первісток), тобто одержувати телят від первісток, призначених для забою. При цьому помісних телиць осіменяють спермою бугаїв іншої м'ясної породи і після отелення та відлучення телят їх відгодовують і здають на м'ясо.

Тому нами проведено аналіз ефективності використання "разових" корів (первісток) для збільшення виробництва яловичини. Результати наших досліджень свідчать, що використання корів симентальської породи, а також її помісей з м'ясними породами є економічно доцільним, оскільки певна перетримка надремонтних телиць з метою одержання від них телят повністю себе окуповує за рахунок збільшення їх живої маси, маси шкури, одержання приплоду та певної кількості молока. Такий метод дає також можливість оцінити первісток за їх молочною продуктивністю за скорочену лактацію та придатністю до машинного доїння. При цьому найбільший чистий дохід та найвищий рівень рентабельності були у дво- і трипородних помісних тварин: симентальська х волинська м'ясна та симентальська х волинська х герефордська м'ясні породи.

Ключові слова: *первістки, "разові" корови, лактація, жива маса, схрещування, виховування, реалізація, чистий дохід, рентабельність.*

УДК 636.082.02

Щербатий З. Е., д.с.-х.н., професор, **Кос В. Ф.**, к.с.-х.н., доцент,
Музыка Л. І., к.б.н., доцент, **Боднарук В. Є.**, к.б.н., ст. преподаватель
Ориховський Т. В., асистент

*Львовский национальный университет ветеринарной медицины и
биотехнологий им. С. З. Гжицкого, г. Львов, Украина*

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ "РАЗОВЫХ" КОРОВ (ПЕРВОТЕЛОК) ДЛЯ ПРОИЗВОДСТВА МЯСА

При наличии в хозяйстве как чистопородных так и поместных телок, полученных от скрещивания коров молочных пород с производителями скороспелых мясных пород, вопрос об использовании "разовых" коров приобретает определенное значение. Анализ литературных данных

показывает, что часть помесей из числа лучших животных целесообразно оставлять в маточном стаде как "разовых" коров (первотелок), то есть получать телят от первотелок, предназначенных для убоя. При этом поместных телок осеменяют спермой быков другой мясной породы и после отела и отлучки телят их откармливают и сдают на мясо.

Поэтому нами проведен анализ эффективности использования "разовых" коров (первотелок) для увеличения производства говядины. Результаты наших исследований свидетельствуют, что использование коров симментальской породы, а также ее помесей с мясными породами является экономически целесообразным, поскольку определенная передержка надремонтных телок с целью получения от них телят полностью себя окупает за счет увеличения их живой массы, массы шкуры, получения приплода и определенного количества молока. Такой метод дает также возможность оценить первотелок по их молочной продуктивности за сокращенную лактацию и пригодностью к машинному доению. При этом наибольший чистый доход и высокий уровень рентабельности были в двух- и трипородных поместных животных: симментальска x волынская мясная и симментальска x волынская x герефордская мясные породы.

Ключевые слова: первотелки, "разовые" коровы, лактация, живая масса, скрещивания, выращивание, реализация, чистый доход, рентабельность.

UDC 636.082.02

Shcherbatyi Z. Y., doctor of agricultural Sciences, Professor
Kos V. F., candidate of agricultural Science, Associate Professor
Muzyka L. I., candidate of biol. Science, Associate Professor
Bodnaruk V. Y., candidate of biol. Science,
Orikhivskij T. V., assistant

*Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies named after
C. Z. Gzhytskyi, Lviv, Ukraine*

THE EFFICIENCY OF USING OF ONE-USED OR COWS-HEIFERS FOR MEAT PRODUCTION

If there is a local farm heifers obtained by crossing cows dairy producers with maturing beef breeds, the use of "one-off" cows acquires a certain value. Analysis of the literature shows that some hybrids from the best animals is advisable to keep in broodstock as a "one off" cows (heifers), ie getting calves from heifers destined for slaughter. At the same time local heifers osimenyayut bull semen and other meat breed after calving and weaning their calves are fattened for meat and rent.

Therefore, we analyzed the efficiency of the use of "one-off" cows (heifers) to increase beef production. Our results indicate that the use of Simmental cows and its hybrids with meat breeds is economically feasible, since some overexposure nadremontnih heifers in order to obtain from them calves fully pays for itself by increasing their live weight, weight skins, and certain produce offspring milk. This method also makes it possible to evaluate heifers for their milk yield per lactation and condensed suitability for machine milking. In this case more than the net income and the high level of profitability observed two - and trohporodnye Autocephalous animals: simentalska x meat and Volyn Volyn simentalska x x Hereford meat.

Key words: *heifers, "single" cows, lactation, live weight, mating, breeding, sales, net income, profitability.*

Вступ. Останнім часом все більшого визнання та поширення набуває метод комплектування маточних стад у скотарстві, який полягає в тому, що ремонт стада проводять не тільки за рахунок відбору кращих телиць (бо не завжди з них одержують високопродуктивних корів), а й шляхом осіменіння всіх наявних в господарстві телиць. Після їх розтєлення та попередньої оцінки первісток за молочною продуктивністю за скорочену лактацію, для відтворення залишають саме тих тварин, які відзначаються високими продуктивними якостями та придатністю до машинного доїння. Первісток, які не відповідають вимогам за молочною продуктивністю, відгодовують і здають на м'ясо [4].

Певна перетримка телиць у таких випадках не приносить збитків господарству, бо тварина за цей час значно збільшує свою живу масу, від неї одержують приплід і певну кількість молока. Крім того, первістки дають високої якості м'ясо, а маса їх шкур на 15–20 % більша порівняно телицями, забитих в 15–16-місячному віці.

Питання про використання "разових" корів набуває ще більшого значення при наявності в господарстві помісних телиць, одержаних від схрещування корів молочних порід з бугаями скороспілих м'ясних порід. На нашу думку, частину помісей з числа кращих тварин необхідно також залишати в маточному стаді як "разових" корів (первісток), тобто одержувати телят від первісток, призначених для забою. При цьому помісних телиць осіменяють спермою бугаїв іншої м'ясної породи і після отєлення та відлучення телят їх відгодовують і здають на м'ясо [1, 2, 6].

При такій системі виробництва без зайвого збільшення поголів'я корів можна значно збільшити кількість м'ясного контингенту тварин. Крім того, одержані трипородні помісі добре ростуть і нормально розвиваються і за деякими господарсько-корисними показниками переважають не тільки чистопородних ровесників, але й двопородних помісей.

Про ефективність використання "разових" корів (первісток) в селекції молочної худоби з метою збільшення виробництва м'яса свідчить ряд дослідів, проведених як в нашій країні, так і за кордоном [1, 3, 7, 8].

Матеріали і методи. Дані дослідження проводили на стаді великої рогатої худоби симентальської породи ФГ "Межиріччя" Жидачівського району Львівської області. Вивчали ефективність використання чистопородних і помісних "разових" корів (первісток). Для проведення досліджень було укомплектовано три піддослідні групи телиць (по 15 голів в кожній):

- 1 група – телиці симентальської породи,
- 2 група – телиці помісі: симентальська х волинська м'ясна порода,
- 3 група – телиці помісі: симентальська х волинська х герефордська м'ясні породи.

Осіменяли телиць у віці 14–15 місяців при 295–310 кг живої маси. Годували піддослідних тварин за загальноприйнятими в господарстві раціонами. Після отєлення та відгодівлі, яка тривала три місяці, піддослідних

корів було реалізовано на м'ясо, а кращу частину переведено у маточне стадо з метою використання їх як корів-годувальниць.

Результати дослідження. Результати наших досліджень (таблиця 1) свідчать про те, що жива маса телиць становила б в середньому 380–410 кг у 18-19-місячному віці. При реалізації таких тварин на м'ясо господарство одержало б в середньому на 1 голову 5548–6085 грн. грошових надходжень при собівартості вирощування 5062 грн. і рентабельності 9,6; 16,7 і 20,2 % відповідно по групах.

У нашому ж досліді, у зв'язку з перетримкою тварин, їх реалізували на м'ясо у віці 26-27 місяців при 443–470 кг середньої живої маси. Загальні витрати на вирощування однієї тварини до даного віку склали 7500 грн., в тому числі на перетримку 2438 грн. Виручка від реалізації однієї голови на м'ясокомбінат становила відповідно по групах: 6268; 6595 і 6795 грн. Крім того, від кожної корови-первістки одержано приплід та по 805; 675 і 580 кг молока (відповідно по піддослідних групах), що разом з розрахунку на 1 голову становить 1222; 1733 і 1970 грн. чистого доходу та 16,3; 23,1 і 23,2 % рентабельності.

Таблиця 1

Економічна оцінка впливу тривалості сухостійного періоду на молочну продуктивність корів

Показники	Одиниця виміру	Групи тварин		
		I	II	III
Жива маса телиць при осіменіння (вік – 14–15 міс.)	кг	285	292	295
Жива маса на час можливої реалізації у віці 18–19 міс.	кг	380	398	410
Можлива виручка від 1 гол. у випадку реалізації тварин у віці 18–19 міс. при даній живій масі	грн.	5548	5908	6085
Собівартість вирощування 1 гол. телиць до 18–19 міс.	грн.	5062	5063	5062
Можлива рентабельність при реалізації тварин у 18–19 міс. віці	%	9,6	16,7	20,2
Жива маса тварин на час фактичної реалізації у віці 26–27 міс.	кг	443	457	471
Фактична виручка від реалізації 1 гол. у віці 26–27 міс.	грн.	6268	6595	6795
Вартість 1 гол. приплоду	грн.	386	480	504
Кількість надоеного молока на 1 гол. (за 3 міс. лактації)	кг	805	675	580
Вартість надоеного молока	грн.	2068	2160	1948
Затрати на перетримку 1 гол.	грн.	2438	2438	2438
Чистий дохід від реалізації 1 гол. у 26–27 міс. віці	грн.	1222	1733	1970
Рівень рентабельності	%	16,3	23,1	23,2

Одержані результати досліджень свідчать про те, що певна перетримка телиць з метою одержання від них телят повністю себе окуповує за рахунок збільшення їх живої маси, маси шкур, одержання приплоду і певної кількості молока. Крім того, це дає можливість оцінити первісток за їх молочною продуктивністю та придатністю до машинного доїння.

Висновок. Результати досліджень свідчать про те, що використання телиць (як чистопородних, так і помісей) як "разових" корів в даному господарстві доцільне, економічно вигідне, оскільки певна перетримка телиць з

метою одержання від них телят повністю себе окуповує за рахунок збільшення їх живої маси, маси шкури, одержання приплоду та певної кількості молока. Крім того, такий метод дає змогу оцінити первісток за молочною продуктивністю (зокрема, за скорочену лактацію) і придатністю їх до машинного доїння.

Література

1. Гордієнко М. В. Использование разовых коров (первотелок) для производства мяса / М. В. Гордієнко, В. Ф. Кос // Передгірне та гірське землеробство і тваринництво : Республіканський міжвідомчий тематичний науковий збірник. – Київ : "Урожай", 1973. – Вип. 16. – С. 12–15.
2. Гуцунаев Б. М. Эффективность использования разовых коров для производства говядины в условиях специализированных хозяйств : диссертация на соискание ученой степени канд. с.-х. наук / Б. М. Гуцунаев. – Дубровицы, 1975. – 185 с.
3. Мартюгин О. Д. Резервы производства молока и мяса (опыт передержки помесных телок от молочных коров и быков абердин-ангусской породы) / О. Д. Мартюгин, А. В. Орлов // Известия ТСХА. – М. : Колос, 1970. – Вып. 1. – 173 с.
4. Оріхівський Т. В. Особливості росту телиць різних продуктивних типів симентальської породи / Т. В. Оріхівський // Науковий вісник ЛНУВМБТ ім. С. З. Гжицького. – Т. 11, № 2 (42). Ч. 2. – Львів, 2009. – С. 310–313.
5. Ростовцев Н. Ф. Промышленное скрещивание в скотоводстве / Н. Ф. Ростовцев, И. И. Черкашенко. – М.: Колос, 1971. – 290 с.
6. Эрнст Л. Селекция молочного скота на основе оценки продуктивности первотелок / Л. Эрнст // Молочное и мясное скотоводство. – 1971. – № 9. – С. 33–34.
7. Barker A. Cotle park tests for "heiterplus" leet plan / A. Barker // Farmers Weekly. – 1966, 64. – 11, –55.
8. Breitenstein K. W. Probleme der qualitatots gerechten production von rinfleison / K. W. Breitenstein // Tierzucht. – 1968. – 225: 213. – 214.

Рецензент – д.с.-г.н., професор Шаловило С.Г.